

روزنامه یومیه عصر صاحب امتیاز و مدیر: ع. مسعودی نمره ۴۴۴ اداره: ۳۸۸ اطاق مدیر

قیمت اشتراک: یكساله ششماه طهران و ولایات ۱۰۰ ریال ۵۰ ریال ممالک خارجه ۱۵۰ ریال ۸۰ ریال

اطلاعات

قیمت اعلانات: صفحه اول ۳۰ ریال سطر ۳ ریال ۲ ۳۰ ۱ ۴

محل اداره

چهار راه وزارت جنگ - عمارت انتخابیه عنوان تلگرافی: طهران - اطلاعات کلیه مراسلات بعنوان دفتر روزنامه فرستاده شود مقالات و لوايح وارده مسترد می شود

یادداشت دولت انگلستان و جواب دولت ایران

تمام خوانندگان ما مترصد بودند که متن یادداشت اخیر انگلستان و جوابی که دولت ایران به یادداشت مزبور میبندد انتشار دهیم. زیرا پس از نشر خبر رویت مینی بر تسلیم دومین یادداشت دولت بریتانیا و تعیین هفت روز مهلت که مدت آن روز ۵ شنبه ۱۵ سامبر (فردا) خانمی یافتکار عمومی متوجه این موضوع بود که در برابر یادداشت مزبور و اینکه ذکر شده بود قضیه بدیوان داوری لاهه ارجاع خواهد شد دولت ایران نیز رویه ای اتخاذ خواهد کرد.

جواب دولت ایران به دومین یادداشت دولت بریتانیا بطوری که خوانندگان محترم ملاحظه خواهند فرمود در تاریخ یکشنبه ۱۹ آذر ماه داده شد ولی مخبر اداره برای بست آوردن متن یادداشت در این چند روز کاملاً مراقب بود تا شب که متأسفانه یادداشت های مزبور در حین که روزنامه از طبع خارج و توزیع میشد به اداره اطلاعات رسید.

پس از توزیع روزنامه هیچ وسیله دیگر برای انتشار آن بنظر نرسید زیرا تهیه و تنظیم اخبار و حروف چین و طبع مدتی وقت لازم داشت. از طرفی مصادف با تعطیل امروز بنسبت میلاد سعید حضرت حجة (ع) شمیم و البته مقتضی نبود انتشار این یادداشت ها را تا فردا عصر تعویق بیاندازیم باین جهت به نشر شماره امروز مبادرت نموده و منتها بجای چهار صفحه در دو صفحه انتشار میدهیم.

اینک متن یادداشت دولت انگلیس بدولت ایران

سفارت انگلیس - طهران ۸ دسامبر - ۱۷ آذر ۱۳۱۱ نمره ۶۰۴

جناب مستطاب اشرف آقای میرزا محمد علیخان فرعی وزیر امور خارجه آقای وزیر:

دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان در مملکت متحدت انگلیس مراسله جناب اشرف مورخه ۱۲ آذر (۳ دسامبر) را که در جواب مرثله دوستدار مورخه ۲ دسامبر (۱۱ آذر ۱۳۱۱) مرقوم فرموده بودند و راجع بود بالهای امتیاز شرکت نفت انگلیس و ایران از طرف دولت ایران مورد مطالعه قرار داده اند - ایک محترماً خاطر جناب اشرف را مستحضر میسازم که دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان نمیتواند اعتبار یک الفای یکجا نه را که از امتیاز مزبور بعمل آمده است تصدیق نمایند - یکچنین الفائی یک اقدامی است که دارای جنبه توقیفی است و یک تقض صریحی است از قانون بین المللی که بر علیه یک کمیانی انگلیسی بعمل آمده و دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان خود را مجبور می بیند که این موضوع را برای اعمال حق خود در حفظ مصالح اتباع خویش مورد اقدام قرار دهند دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان از اول وجه چنانچه دوستدار در ضمن مرثله خود مورخه ۲ دسامبر (۱۱ آذر ۱۳۱۱) خاطر نشان نمود و بطوریکه در طی بیانات معاون وزارت امور خارجه انگلستان در تاریخ ۵ دسامبر (۱۴ آذر ۱۳۱۱) در مجلس مبعوثان انگلیس مجدداً اظهار گردیده مایل بوده اند که یک قرار دوستانه فیما بین دولت ایران و کمیانی نطق انگلیس و ایران داده شود لکن دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان نمیتواند مرثله مورخه ۱۲ آذر ۱۳۱۱ (۳ دسامبر) دولت ایران را طوری محسوب دارند که زمینیه رضایت بخشی برای یک چنین قراری در آن پیشنهاد شده باشد چنانچه دوستدار در تاریخ دوم دسامبر (۱۱ آذر) توضیح داده ام دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان اقدام دولت ایران را در الفای امتیاز یک تقض غیر قابل قبولی از مقررات سند مزبور محسوب مینماید و بنا بر این استرداد اعلامیه را که در تاریخ ۶ آذر ۱۳۱۱ (۲۷ نوامبر) کمیانی ابلاغ شده است تقاضا نمودند نظر باینکه دولت ایران در طی جواب خود به پیوجوه دلیلی اظهار نیدارند که یک نحوی مجوز اقدام آنها بوده باشد دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان بایستی تقاضای خود را تکرار نماید.

۲ - چنانچه دولت ایران حاضر نباشند اعلامیه خود را دائر بالفای امتیاز در ظرف مدت یک هفته از تاریخ این مرثله یعنی تا روز پنجشنبه ۱۵ دسامبر (۲۴ آذر ۱۳۱۱) مسترد دارند دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان چاره نخواهد داشت جز اینکه موضوع مشاجره را که بین خود و دولت ایران در باب مشروع بودن اقدام دولت ایران پیش آمده با قید فوریت بدیوان داوری بین المللی لاهه مراجعه کنند. در موقع اقدام باین امر دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان از محکمه مزبور تقاضا خواهند نمود که بر طبق ماده ۴۱ اساسنامه اقدامات موقتی را که برای حفظ حقوق خود باید اتخاذ نماید تعیین کنند.

۳ - علاوه بر این دستور العمل دائم اشعار نمایم که دولت دوستدار رویه مذکوره در جمله ۳ مرثله جناب اشرف را دائر باینکه دولت ایران نمی تواند خود را مسئول هرگونه خسارتی که بشرکت وارد می شود بدانند نمی پذیرند. بالعکس محترماً خاطر جناب اشرف را مؤ کدا مستحضر می سازم که دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان دولت ایران را مستقیماً مسئول خساراتی که نسبت به منافع کمیانی وارد آید و همچنین مداخله که در امور مؤسسات یا عملیات تجاری آنها در ایران بشود و یا قصور در دادن حمایت کافی به کمیانی میدانند و در صورت حدوث هرگونه خسارت دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان خود را محق خواهند دانست که هرگونه اقداماتی را که وضعیت برای حفظ کمیانی ایجاب نماید بعمل آورند. موقع را منتتم شمرده احترامات فاتحه خود را تجدید مینمایم.

جواب دولت ایران

به یادداشت دولت بریتانیا

تاریخ یکشنبه ۱۹ آذر (۱۰ دسامبر)

آقای وزیر مختار:

در جواب مرثله آنجناب مورخه ۱۷ آذر (۸ دسامبر) بنمره ۶۰۴ که در جواب مرثله دوستدار مورخه ۱۲ آذر مرقوم رفته است محترماً زحمت او را میسوزد.

۱ - جمله اول مرثله تشریف منتهی میشود باینکه اولیای دولت ایران دلیلی که مجوز اقدام ایشان برای الفای امتیازنامه داری باشد نیاورده اند و بنابراین دولت پادشاهی انگلستان باید تقاضای خود را در استرداد الفای مزبور تکرار نماید.

در جواب جمله مزبور زحمت میدهم که دولت ایران دلایل عدم رضایت خود را از رفتار کمیانی نطق مکرر خواطر نشان نموده و تصور نمیکرد که تکرار مکرر محل احتیاج باشد و دولت ایران در صورتیکه موفق نشود با کمیانی قرارداد رضایت بخش جدیدی منعقد نماید و برای اثبات حقانیت خود در فسخ امتیازنامه داری محتاج برارجه بحکمه شود دلایل خود را مشروحاً بیان خواهد نمود و جای تأسف است که بی میلی اولیای دولت شاهنشاهی بوارد شدن به مباحثه و مناقشه نظر بحسن نیتی که در اینکار داشته اند (و این فقره موجب شد که دوستدار در مرثله خود بشرح و بسط علل اقدام دولت در الفای امتیازنامه داری نیرداختم) در نظر اولیای دولت انگلستان چنین جلوه گر شده است که دولت ایران مجوزی بر صحت اقدام خود ندارد حالیه نیز برای اینکه دولت پادشاهی

انگلستان تصور نکند دولت شاهنشاهی ایران استنکافی از ذکر دلایل الفای امتیاز دارد دوستدار به ذکر اجالی از آن میپردازد:

علاوه بر اینکه امتیازنامه داری فی حد ذاته موافق مصالح مملکت ایران ترتیب داده نشده و حقوق حقه مملکت در موقع اعطای آن پایمال گردیده این امتیازنامه در زمانی تحصیل شده است که بدیخته در موقع اعطای این کتونه امتیازات ملاحظه صرفه و مصاحت نمی شده و گیرندگان امتیازات از بی اثری مصادف امور آرزمان سوء استفاده مینمودند علاوه در تحصیل امتیازات در آن زمان همه نوع وسایل تهدید و تضییق اعمال میشد. بطوریکه در نتیجه تهدیدات و تضییقات مزبوره اعطا کننده امتیاز آزادی نداشت که از دادن اینگونه امتیازات خودداری نماید.

خود آنجناب و دولت پادشاهی انگلیس تصدیق خواهند نمود که دنیای امروزه اعتباری برای قراردادهای و امتیازاتی که به این نحو تحصیل شده باشد قائل نشده و آنها را الزام آور نمیشمارد. قطع نظر از مایب فوق رفتار و عملیات کمیانی نطق با دولت ایران بر همان امتیازنامه غیر مرضیه نیز منطبق نبوده و کمیانی همواره از رعایت حقوق دولت ایران بر طبق همان امتیاز نامه بد و غیر معتبر هم قصور کرده و موجبات تضییق حقوق دولت ایران را فراهم نموده است متلاً مطابق امتیاز نامه داری کمیانی بایستی از تمام عواید خود و کمیانی های فرعی بدون استثناء صدی ۱۶ بدولت ایران تا دپه مینمود نتیجه منطقی این تعهد کمیانی اینست که دولت ایران باید حق نظارت در مصارفی که قبل از رسیدن بایمادات خالص از عواید کمیانی کسر میشود و همچنین حق اعمال نظر در لزوم و عدم لزوم مخارج مزبور را داشته باشد و الا عواید مملکت ایران همواره در معرض خطر کسر و نقصان واقع میگردد متأسفانه کمیانی نطق که در اسراف و تبذیر مشهور بوده است هیچوقت راضی نشده است که دولت ایران حق نظارت در مصارف کمیانی را قبل از تادیه حق الامتیاز داشته باشد حاجت بذکر نیست که اغلب مخارج بی موردی که از طرف کمیانی بعمل می آید تاثیر کامل در حق الامتیاز داشته و عواید مزبور را بحد مضحکی تقلیل می داد.

بلاوه کمیانی هیچوقت تا بحال حسابهای جزء و اسناد مثبتیه مخارج خود و تمام کمیانیهای فرعی خود را بدولت ایران یا نماینده او ارائه نداده است تا دولت ایران اطمینان حاصل کند که عواید حقیقی خود میرسد.

همچنین کمیانی تا بحال بر خلاف نص امتیازنامه از دادن سهم دولت ایران از عواید تمام کمیانی های فرعی خود استنکاف نموده و حتی برای بعضی از کمیانی های مزبور کم های مالی مهمی را از عواید خود قائل شده و بخرج منظور نموده است و باین طریق نیز از عواید دولت ایران بطرز مؤثری کاسته است و بالنتیجه کمیانی مخالفت خود را با مقررات امتیازنامه ثابت و بر دولت ایران خسارات مهم وارد نموده است.

اگر دوستدار بخواهم موارد عدیده عدم صمیمیت کمیانی را در معاملات با دولت ایران ذکر نمایم خیلی مفصل خواهد شد و اگر آنجناب بسانند و راپورت هائیکه از طرف متخصصین مختلف انگلیسی منتشر شده است مراجعه فرمائید ذهن آنجناب در باب رفتار کمیانی در موارد مختلفه که لطمه بنامف ایران وارد مینموده است روشن خواهد شد یکی از شواهد عدم مراعات امتیاز نامه داری از طرف کمیانی نفت جنوب اینست که با وجود اینکه در مدت جنگ بین المللی قیمت نفت و مواد نفتی احتیاج بان دائماً در ترازند بود و نطق ایران در بحریه مؤتلفین عامل مؤثری شمرده میشد و بالنتیجه فروش نطق ایران بقیمت دنیائی نطق مستازم منافع هنگفتی برای کمیانی بود معذالک کمیانی بر خلاف نص امتیازنامه از تادیه حق دولت ایران خود داری نموده و عملاً امتیاز نامه مزبور را بی اعتبار ساخت و اگر چه دولت ایران مکرر در صدد استیفای حق خود و تصفیه محاسبات گذشته بر آمده متأسفانه اقدامات دولت منجر بنتیجه که مورد تصدیق دولت ایران باشد نگردید.

همچنین البته بر آن جناب مخفی نیست که مطابق امتیاز نامه داری کمیانی باستثنای موارد مینه معافیت کمیانی دارای هیچ گونه معافیتی از مالیات های مملکتی نبوده و بر همان حال محکوم قوانین داخلی ایران می باشد و با وجود اینکه از سنه ۱۳۰۹ مالیات بر عایدات در ایران بر قرار گردیده و با اینکه کمیانی مکلف به اطاعت از قوانین مملکت ایران میباشد معذالک تا بحال از تادیه مالیات خود داری نموده و بی اعتنائی خود را نسبت بقوانین مملکت ظاهر ساخته است.

یقیناً آن جناب محتاج نخواهند بود که دوستدار توسعه و بسط امروزه کمیانی را تذکر بدهم و دارائی آنرا تشریح نمایم این نکته مسلم است که تمام دارائی مزبور از منابع تروتی ایران تأسیس شده است با وجود این اگر عایدات دولت ایران را از بابت نطق یا عواید خود کمیانی مقایسه نمایم معین خواهد گردید تا چه اندازه مملکت ایران از این معامله مقبون گردیده است و بیچه نحو غیر عادلانه عواید مملکت شاهنشاهی بر معرض تفریط راقم شده و چگونه با تروت حاصله از ایران کمیانی نطق فعلاً در قاطب دیگر عالم مشغول کار شده و از این حیث نیز آتیه نطق ایران را تهدید مینماید. با وجود اینکه کمیانی از منابع نطق ایران استفاده کلی میکند و ملت ایران حقاً متوقم بود که نطقی را که برای حوائج صنعتی و حمل و نقل لازم دارد بقیمت مناسبی تحصیل نماید معذالک نطق و مواد مستخرجه از آن در این مملکت حتی در قاطب محل استخراج از طرف کمیانی به قیمتانی بی فروش میرسد که از قیمت سایر ممالک گراف تر است و باین واسطه حوائج صنعتی ایران دچار عسرت می باشد.

اگر بخواهیم نمونه دیگری از بی اعتنائی کمیانی نطق نسبت بسافم ایران ذکر بکنیم این است که باوجود اینکه مطابق امتیاز نامه داری کمیانی حق استخراج نطق را در تمام ایران به استثنای پنج ایالت دارا بود و موجود بودن نطق هم در تمام ایران محل شبهه نیست و خود داشتن حق مزبور کمیانی را مازم باستفاده از آن می نمود معذالک کمیانی در عوض این که تمام فعالیت خود را در ایران تشرک داده و بواسطه تکثیر بهره برداری خود بدولت ایران نیز منافع بیشتری عاید دارد از یک طرف بهره برداری خود را در ایران محدود کرده و از طرف دیگر در خارج از ایران همواره برادره عملیات خود میافزاید.

باتمام تخلفات مذکوره فوق معذالک دولت ایران مکرر در صدد برآمد که روابط خود را با کمیانی در روی اساس محکم و براننده گذارده و به تمام این اختلافات خاتمه دهد ولی متأسفانه تمام مجاهدات دولت ایران به نتیجه عملی منجر نگردید. حتی در تابستان گذشته دولت ایران ابراز میل نمود که کمیانی نماینده خود را به طهران بفرستد تا این که در این جا قرار قاطعی داده شود ولی کمیانی بعد بحران عمومی از فرستادن نماینده اختیار دار خود استنکاف ورزید.

پس با این نوع رفتاری که کمیانی با دولت ایران نموده از یکطرف از اداء حقوق دولت سربلجی کرده و از طرف دیگر برای اصلاح اساس امتیازنامه حسن نیتی بروز نداده است اولیای دولت پادشاهی انگلستان چگونه اقدام دولت ایران را بی مجوز شمرده و خود را در وارد نمودن تضییقات بدولت ایران ذبیق میدانند.

۲ - نظر براتب فوق چنانکه دوستدار در مرثله سابق خود اشاره کرده بودم دولت ایران خود را در الفای امتیاز نامه داری ذبیق دانسته و موردی برای استرداد الفای آن نمی بیند این نکته را نیز دوستدار خاطر نشان می نماید که دولت شاهنشاهی ایران همواره تعهدت بین الملل خود را محترم شمرده و دائماً سعی بوده است که عملیات خود را مبنی بر حقانیت و عدالت نماید ولی در همان حال هیچوجه نمیتواند مشاهده کند که حقوق مسلمه دولت ایران مورد احترام و مراعات واقع شده و منافع مملکت در معرض تفریط واقع گردد و چون امید وار است در عصر حاضر

تک شماره امروز چهار شاهی است

مجلس ترحیم

نظر بقوت مرحوم مفقود آقای میرزا علی اکبرخان (مزمین الدوله) مزمینی مجلس ختم مردانه از یکساعت بعد از ظهر یوم ۵ شنبه ۲۴ الی ظهر یوم جمعه ۲۵ آذر ماه در مسجد سراج الملک و مجلس ختم زنانه نیز در منزل خود آت مرحوم (اول خیابان شاه آباد کویچه مزمین الدوله) منعقد خواهد بود یافور منصور مزمینی

در دنیا روش شنواری حرف حساب و حق موجود میباشد لهذا زعرضه داشتن مشکلات خودو تجاوزاتی که بحق مملکت ایران می شود بحاکم بین المللی ذیصلاحیت استنکافی نداشته و همیشه حاضر بوده است در این مورد هم که آنجناب بنام دولت متبوعه خود و باعتبار ماده ۳۶ اساسنامه دیوان داوری دائمی مراجعه بحکمه مزبور را خاطر نشان می فرمائید وظیفه خود میدانم که توجه آن جناب را باین نکته جلب کنم که از مقررات ماده مزبور رسیدگی باینگونه امور را در ضمن صلاحیت دیوان داوری مشخص کرده بود البته دولت ایران از قبول مراجعه به محکمه مزبور تأمل نمی کرد ولی چنین بنظر میرسد که در اختلافی که بین دولت ایران و کمیانی حاصل شده است محکمه دائمی داوری صلاحیت رسیدگی را نداشته باشد زیرا که ماده ۳۶ اساسنامه مزبور در مواردی که باقتر Clause Facultative باید بدیوان مزبور مراجعه بشود صلاحیت محکمه را بنحوی تشخیص داده است که تطبیق بر این مورد نمیکند.

۳ - در جمله سوم مرثله شریفه آنجناب تکرار میفرمائید که دولت ایران را مسئول خسارات وارده بکمیانی میدانم.

اولیای دولت ایران امتعت نمی شوند که کدر صور تیکه از یکطرف هیچ نوع شرکتی در عملیات کمیانی ندارند و از طرف دیگر هیچ نوع مزاحمت و مداخله در کار های کمیانی نکرده و نمی کنند چگونه مسئولیتی بدولت ایران وارد خواهد بود

پس بملاحظات فوق است که دوستدار نیز مکرراً زحمت افزا میشود که اگر خسارتی بکمیانی وارد آید مسئول آن خود کمیانی میباشد.

۴ - اما اینکه در مراسلات آن جناب همواره بازم انعقاد قرارداد دوستانه با کمیانی اشاره می شود اجازه می خواهم جلب توجه آن جناب را باین نکته بنمایم که دولت ایران هیچوقت استنکاف از انعقاد قرار داد جدیدی که منافع طرفین را منصفانه تأمین نمایند نداشته و حالیه نیز ندارد و این حسن نیت خود را عملاً ثابت نموده است و علت اینکه دولت ایران بعد از الفای امتیاز نامه داری در صدد مداخله در مؤسسات کمیانی بر نیامده و تصور

رسیدن بنتیجه مطلوبه فعلاً نیز در این تصمیم خود باقی است این است که دولت ایران امیدوار بوده است که در عوض دخول در بحث های اصولی و مشاجرات حقوقی کمیانی بدون فوت وقت ساینده مختار خود را بطهران اعزام خواهند نمود که تا بلا تأخیر داخل مذاکره با دولت ایران شده و قراری که منافع حقه ایران را تأمین نمایند مسترد سازد ولی متأسفانه دولت پادشاهی انگلستان گویا در عمل مایل نیست که دولت ایران با کمیانی توافق نظری حاصل نمایند زیرا تهدید و تخویفی که نسبت بدولت ایران از طرف دولت انگلستان بعمل می آید و تقاضای های غیر قابل قبولی که میشود عملاً مانع از آن می شود که دولت ایران و کمیانی بتوانند قلمی برای رسیدن بتوافق نظر بردارند و باوجود اینکه تا بحال در مذاکرات دولت ایران و کمیانی سمرت انگلیس مداخله نداشته است حالیه سفارت حائل بین طرفین گردیده و رویه را اتخاذ نموده است که بالنتیجه هر نوع امید واری در موقتیت بانعقاد قرار داد جدیدی با کمیانی سلب میشود و تأسف اولیای امور ایران است که دولت انگلستان با آنکه یقیناً از غبن و تضرات دولت ایران بیخبر نیستند بجای اینکه کمیانی را نصیحت و تشویق کنند که از حسن نیت دولت ایران استفاده کرده در اصلاح وضعیت خود عجله نماید بر عکس بواسطه تضییق بر دولت ایران کمیانی را تشویق بمقاومت می نمایند.

اولیای دولت ایران این رویه دولت انگلستان را با روح حکمذاری و مسالمت خواهی که باید در میان دول دوست و اعضای جامعه ملل حکمفرما باشد منافی دانسته خود را ذبیق میدانند که تهدیدات و تضییقات را که متوجه دولت ایران شده است باطالع شورای جامعه ملل برسانند.

موقع را برای تجدید احترامات تقاضا مینمایم.

